

УДК 001.895:005.336 (37.011.3 - 051: 80)

Рекомендовано до друку вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (*протокол № 3 від 22 жовтня 2021 року*).

Редакційна колегія:

Семеног Олена, доктор педагогічних наук, професор (відповідальний редактор)

Кириленко Надія, кандидат філологічних наук, доцент;

Герман Вікторія, кандидат філологічних наук, доцент;

Громова Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент;

Кумеда Олена, кандидат філологічних наук, доцент;

Пономаренко Наталія, кандидат педагогічних наук,;

Рудь Ольга, кандидат філологічних наук, доцент;

Ячменик Марина, кандидат педагогічних наук.

Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника: збірник матеріалів V всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Суми, 29-30 жовтня 2021 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. Випуск 5. 152 с.

У збірнику представлено узагальнені результати досліджень учасників IV всеукраїнської науково-практичної конференції «Інновації в освіті і педагогічна майстерність учителя-словесника». Проблематика наукових розвідок: формування педагогічної майстерності фахівця у вимірах педагогіки добра академіка НАПН України Івана Андрійовича Зязюна; проведення занять в умовах змішаного навчання, формування ключових компетентностей мовної особистості учня/студента; академічної культури і академічної доброчесності особистості в епоху цифрових технологій; медіакультури та інфомедійної грамотності учителя/викладача/учня. Матеріали конференції подано в авторській редакції.

Збірник рекомендовано для широкого кола фахівців.

Innovations in Education and Pedagogical Mastery of the Teacher-Philologist: collection of materials of the V all-Ukrainian scientific and practical conference (Sumy, 2021) . – Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko Publishing House, 2021.

The research results of the participants of the all-Ukrainian scientific and practical conference "Innovations in Education and Pedagogical Mastery of Teacher-philologist " are presented. The main problems of scientific research: the formation of pedagogical skills of a specialist in the dimensions of kindness pedagogy of academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine Ivan Andriyovych Zyazyun; conducting classes in the conditions of blended learning, formation of key competencies of the language personality of the schoolchild / student; academic culture and academic integrity of the individual in the age of digital technologies; media culture and infomedia literacy of teacher / teacher / student.

The collection is recommended for a wide range of specialists.

©Сумський державний
педагогічний університет ім. А.С. Макаренка, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
<u>РОЗДІЛ 1.</u>	9
<i>Соломаха С.В., Грищенко Ю.В.</i> Феномен наукової школи академіка Івана Зязюна	9
<i>Шарова Т.М.</i> Академічна доброчесність і академічне письмо: цифровізація та комунікація	12
<i>Циплюк А.М.</i> Доброчесність та етика – домінантні принципи сучасної освіти	15
<i>Рудь О. М.</i> Погляди Костянтина Ушинського на професійну підготовку вчителя	19
<i>Осадченко І., Данилюк О.</i> Психопедагогічні умови створення едукативного середовища у закладах вищої освіти: проблеми сьогодення українських освітніх реформ	22
<i>Семенов О. М.</i> Українсько-польське партнерство в галузі освіти: академічний дискурс	25
<u>РОЗДІЛ 2.</u>	35
<i>Біличенко О.</i> Специфіка підготовки фахівців з медіакомунікацій у рамках спеціальності 014 середня освіта. українська мова та література	35
<i>Грона Н.В.</i> Підготовка майбутнього вчителя до формування медіакультури в учнів початкових класів	39
<i>Громова Н.В.</i> Медіаграмотність сучасного фахівця як компонент професійної культури	43
<i>Голя Г.</i> Проектний підхід у формуванні громадянської компетентності здобувачів освіти	46
<i>Кузьмич О., Триндюк В.</i> Foreign language teaching through foreign resource implementation in blended learning	49
<i>Козігора М. А.</i> Психологічні передумови порушення академічної доброчесності студентами	52
<i>Коваленко В.</i> Цифрове контент-навчання як складник соціалізації в процесі підготовки майбутніх філологів	55
<i>Кузнєцова А.</i> Педагогічна майстерність учителя-словесника у вимірі діяльнісного підходу	59
<i>Мазепа І. П.</i> Формування комунікативної компетентності здобувачів освіти зовні під час вивчення англійської мови	61
<i>Себало Б. Ю., Козігора М. А.</i> Педагогічна взаємодія вчителя фізичної культури і учня: етичний аспект	67
<i>Лущик Ю.М., Пікулицька Л.В., Циганок Г.М.</i> Викладання української мови як іноземної в полілінгвальної групі: досвід СНАУ	67
<u>РОЗДІЛ 3.</u>	72
<i>Дружененко Р.С., Любич В.В.,</i> Комунікативно-прагматична парадигма фахової підготовки студента-філолога	72
<i>Дяченко Н.</i> Інтерактивні технології навчання як засіб самореалізації творчої особистості	75

РОЗДІЛ 3

Дружененко Р.С.,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови,

Київський університет імені Бориса Грінченка;

Любич В.В.,

студентка 2 курсу освітнього рівня «магістр»,

Київський університет імені Бориса Грінченка

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНА ПАРАДИГМА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА-ФІЛОЛОГА

Активна прагматизація сучасної мовознавчої галузі позначилася на формуванні відповідного напрямку в педагогіці загалом і лінгводидактиці зокрема. У працях учених-методистів знаходимо фрагментарне обґрунтування прагматичного компоненту навчання. Зокрема у теорії методики навчання української мови порушено проблеми прагматичного аспекту навчання граматики (С. Єрмоленко, А. Загнітко, С. Омельчук); прагматичної основи формування професійної мовнокомунікативної компетентності (Н. Остапенко, В. Руденко, Т. Симоненко); розвиток текстотворчих та дискурсивних умінь на основі прагматики (Ф. Бацевич, Т.Должикова, Т. Єщенко, Л. Мацько, Т. Терновська); формування комунікативно-прагматичної (прагматичної) компетентності учнів та майбутніх фахівців (Ф. Бацевич, Р. Дружененко, А. Нікітіна, М. Оліяр, Л.Струганець, Л. Цибух).

Комунікативно-прагматична парадигма фахової підготовки суб'єктів освітнього процесу, зокрема студентів-філологів, зумовлена кількома чинниками, з-поміж яких називаємо: необхідність розширення наукового інтелекту суб'єктів освітнього процесу, узгодженість навчальних програм із інноваційними науковими теоріями і концепціями, формування конкурентоспроможного фахівця з ознаками лідерської комунікативної позиції, досвідом гнучкої мовленнєвої поведінки, навичками позитивної взаємодії і впливу на співрозмовника задля досягнення комунікативної мети.

Вважаємо, що впровадження елементів комунікативної прагматики дозволить розширити межі традиційного змісту навчальних програм, допоможе розкрити сутність мовної системи як функційного феномену,

засобу комунікації, прагматичного явища. Глибокі теоретичні знання у пропонованому напрямі мають бути підкріплені практикою – виконанням прагматично орієнтованих вправ і завдань.

Поступово, починаючи з першого курсу, студенти-філологи під час оволодіння дисциплінами мовознавчого циклу мають зрозуміти сутність і природу, ознайомитися із базовими поняттями, науковими концепціями комунікативно-прагматичної наукової парадигми, сформувані елементарний досвід комунікативно-прагматичних умінь і навичок.

Науковою основою грамотного цілеспрямованого впровадження у зміст програм навчальних дисциплін мовознавчого циклу прагматично орієнтованого наукового матеріалу можуть стати, на наш погляд, прагматичні ідеї з філософії (Л. Вітгенштейн, Й.-Г. Гердер, Г.-П. Грайс, Е.Касірер, Дж. Остін, Дж. Серль та ін.), логіки (Р. Карнап, К.-І. Льюїс, Р.Монтегю тощо), семіотики (Ч. Моріс, Ч. Пірс, Ф. де Сосюр), лінгвістичної прагматики (Ф. Бацевич, Л. Безугла, М. Бахтін, Л. Безугла, Е. Бенвеніст, К.Бюлер, Т. ван Дейк, Т. Космеда, М. Олешков, О. Селіванова, К.Серажим, Г.Черненко), теорії мовної комунікації (А. Габідуліна, В. Манакін, В. Паращук, О. Семенюк, С. Шабат-Савка, Л. Формановська, О. Яшенкова), прагматичного синтаксису (Н. Арутюнова, М. Вінтонів, О. Доценко, А.Загнітко, М. Плющ, Г. Почепцов, І. Сусов та ін.) тощо.

Закладати підвалини у визначеному напрямі освітньої діяльності, на наш погляд, треба під час викладання дисципліни «Вступ до спеціальності», яка допоможе змотивувати студента у руслі успішної діяльності й успішного розвитку (саморозвитку), адже тільки саме ці процеси рухають людину, змінюють і вдосконалюють її. Базовими мотивуючими поняттями для студента-першокурсника стають такі, як: *самореалізація, удосконалення, успіх, вплив, користь, моральна цінність, взаємодія з довкіллям*. Для цього можна залучати концепції філософської прагматики.

Достатню для першокурсника лінгвістичну теоретичну базу з комунікативної прагматики пропонуємо закласти у зміст навчальної програми із дисципліни «Вступ до мовознавства». На заняттях (лекційних і семінарських) студенти можуть оволодіти базовою мовознавчою термінологією: *лінгвістична прагматика, комунікативна прагматика, когнітивна прагматика, дискурсивна прагматика, прагматичний підхід до вивчення одиниць мови, прагматика мови, прагматика мовлення, прагматично маркована (орієнтована) мовна одиниця, прагматична функція, ситуація*

спілкування, адресат, адресант, комунікативна мета (інтенція), комунікативний успіх, експліцитний та імпліцитний смисл та ін.).

Розширення теоретичної бази та формування ознак прагматичного мовлення першокурсника пропонуємо на заняттях із орфоепічного і орфографічного тренінгів, адже грамотне і виразне мовлення – запорука успішного і впливового мовлення і комунікації. Результатом занять із орфоепічного і орфографічного тренінгів має стати чітка позиція студента про впливову силу чіткої нормативної вимови голосних і приголосних звуків, милозвучності, мелодики голосу, пауз, логічних наголосів тощо (в усному мовленні) та орфографічна й пунктуаційна компетентність високого рівня (у писемному мовленні).

Реалізація комунікативно-прагматичної наукової бази у програмі фахової підготовки студента-філолога має носити системний характер, тому залученню підлягають дисципліни мовознавчого циклу, що вивчаються студентами в подальшому на інших курсах. Принцип наступності і перспективності забезпечить глибокі знання в указаному напрямі та відкриє перспективи грамотного формування прагматичних ознак студента-філолога як комунікативної особистості.

Список використаних джерел:

1. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики: підручник. К.: Академія. 2011. 304 с.
2. Безугла Л.Р. Лінгвістична прагматика та дискурсивний аналіз. *Studiaphilologica*. 2012. Вип. 1. С. 95-100.
3. Дружененко Р.С. Перспективи актуалізації комунікативно-прагматичної основи навчання української мови. *Українська мова і література в школах України*. №1. 2014. С.15-18.
4. Кісіль М.В. Креативність і прагматизм для сучасної світи. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «філософія, соціологія, політологія»*. Вип. 17. Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. С.140-144.